

Norsk Ornitologisk Forening
Sandgata 30 b
7012 Trondheim

Trondheim, 30.01.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2015/5625

Saksbehandler:
Nils Kristian Grønvik

Avgjørelse av klage på tillatelse til felling av kongeørn ved Sørreisa, Salangen og Dyrøy kommuner

Direktoratet gir ikke NOF medhold i klage på vedtak om felling av en ung kongeørn i Troms. Kravet til identifisering av et skadegjørende individ anses oppfylt på vedtakstidspunktet.

Vi viser til klage fra Norsk Ornitologisk Forening (NOF) datert 22. mai 2015, på Fylkesmannen i Troms sitt vedtak 19. mai 2015 om felling av ett individ av kongeørn i deler av Sørreisa, Salangen og Dyrøy kommuner. Tillatt fellingsperiode var 19. - 26. mai 2015. Kongeørnen ble ikke felt i løpet av den fastsatte fellingsperioden, og Miljødirektoratets behandling av klagen innebærer en etterfølgende vurdering av om vilkårene for felling var til stede på tidspunkt for vedtaket. Det ble ikke gjennomført felling i medhold av vedtaket.

Sakens bakgrunn

Per Mathis Oskals siida og Ante Johan og Mikkell Isak Oskal siida i Hjerttind reinbeitedistrikt i Troms søkte 13. og 15. mai 2015 om fellingstillatelse på én ung kongeørn som tok reinkalv. Det var i søknaden opplyst at det i de aktuelle siidaene var dokumentert ni reinkalver tatt av kongeørn i perioden 5. - 14. mai. I Hjerttind reinbeitedistrikt var det i Rovbase registrert 18 reinkalver tapt til kongeørn i perioden 11. - 17. mai, og det ble opplyst at flere simler hadde mistet kalven uten denne var gjenfunnet. Flere kalver var også meldt gjenfunnet, uten at disse var undersøkt av SNO. Søkerne opplyste at det var en ung kongeørn som gjorde skadene.

Fylkesmannen i Troms ga den 19. mai tillatelse til felling av én ung kongeørn, på nærmere vilkår. Fellingsperioden ble fastsatt til 19. - 26. mai. Fellingsoppdraget ble gitt til to personer med god kompetanse på kongeørn. Det ble presisert i vedtaket at det kreves at fellingspersonellet observerer og gjør nøye vurderinger basert på kunnskap om kongeørn, og at felling gjennomføres i forbindelse med at skade skjer.

Det forutsettes i vedtaket at det skadegjørende individet identifiseres, og at det ikke er et hekkende individ.

Klagers anførsler

NOF har i klage datert 22. mai 2016 fremmet følgende anførsler:

1. NOF viser til at det er gitt fellingstillatelse på én identifiserbar ung kongeørn, uten at det er vist til hvordan denne kan individbestemmes. Når det gjelder påstanden om at samme individ også tok kalver året før, påpeker NOF at unge kongeørn endrer farge og mønster så radikalt i løpet av ett år at de neppe vil kunne gjenkjennes på farge og mønster året etter.
2. NOF anfører at definisjonen av "ung" kongeørn ikke kan utelukke at det er snakk om en hekkende ørn. Hvit halerot og hvite vingeflekker, som er karakteristiske hos unge fugler, kan også forekomme hos fugler som er minst 5 - 6 år gamle, og som dermed kan være hekkende fugler.
3. NOF påpeker videre at det ikke er kjente tilfeller av hvor en kongeørn har forårsaket et så stort skadeomfang på så kort tid. Erfaringsmessig tar kongeørnen på det hyppigste ett bytte annenhver dag.
4. NOF påpeker at et så stort skadeomfang på så kort tid ikke samsvarer med kjent drapsmønster hos kongeørn, men er mer forenlig med tap til rovpattedyr.

Klager viser til omfattende studier som er gjort på kongeørn, og mener at fylkesmannens fellingstillatelse er gjort på sviktende grunnlag.

Fylkesmannens merknader til klagen

Fylkesmannen har i brev 12. juni 2015 oversendt klagen til Miljødirektoratet, og redegjort for sin vurdering av klagen. I brevet skriver fylkesmannen at de forut for fellingstillatelsen ikke kunne identifisere ett skadegjørende individ, eller gjenkjenne dette fra 2014 til 2015, og presiserer at dette heller ikke er skrevet i vedtaket. Fylkesmannens vurdering på skadetidspunktet var at skadesituasjonen var akutt og at potensialet for fremtidige skader helt klart var til stede. Det var i søknaden opplyst at skadene ble forårsaket av en ung kongeørn, og fylkesmannen anså skadefelling av den unge kongeørna som eneste tilfredsstillende løsning i dette tilfellet. De vilkår som er satt i fellingstillatelsen skulle sikre at det skadegjørende individ ble felt, og ville minimalisere faren for at et hekkende individ ble felt. Fylkesmannen utelukket ikke at skaden kunne være forårsaket av mer enn ett individ.

Fylkesmannen opplyser at den tilsynelatende høye drapstakten kan ha sammenheng med at flere av kadavrene som ble dokumentert drept av kongeørn ikke var påspist. Det var uvisst om dette skyldtes at skadevolder var skremt bort fra byttet kort tid etter at kalvene var tatt.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for fylkesmannens vedtak om felling er lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (nml.) § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 12, jf. §§ 1 og 3.

Naturmangfoldloven § 1

§ 1. (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og

økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Naturmangfoldloven § 5 første ledd

§ 5. (forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Naturmangfoldloven § 18:

§ 18. (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene)

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

(...)

- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,

(...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Rovviltforskriften § 1 (formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 12 (Skadefelling av kongeørn)

Fylkesmannen kan gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer, jf. viltloven § 14. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes vilkår til fellingstillatelsen.

Kommentarene til rovviltforskriften § 12

(...) For felling av kongeørn er det et vilkår at andre tiltak for å forebygge skade er utprøvd i rimelig utstrekning. (...) Kongeørn opptre som skadevolder i mer avgrensede tidsperioder enn de andre artene, og skader kan ofte forebygges gjennom enklere tiltak. Fellingstillatelser kan gis for å stoppe en pågående skadesituasjon, men det tillates ikke felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader som for de andre artene. Fylkesmannen kan derfor gi tillatelse til felling av enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer som volder skade. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at etablerte par eller voksenfugler skal være unntatt og at felling foretas av nærmere bestemte personer. Felling kan iverksettes uten hensyn til fredning, men skal følge bestemmelsene om ordinær jaktutøvelse fastsatt i medhold av viltloven.

Prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldloven kap. II er lagt til grunn ved klagebehandlingen i saken. Videre reguleres direktoratets behandling av klagen av bestemmelsene i Lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

Direktoratets vurdering

Klagen er rettidig og klager har rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28.

Kongeørn er oppført i kategorien *livskraftig* (LC) i artsdatabankens rødliste for arter. Artsdatabanken anslår at det er i overkant av 2000 reproduserende individ i Norge, og bestanden antas å være stabil. Kongeørna er ikke jaktbar, og rovviltforskriften stiller vilkår som gjør at det gis svært få fellingstillatelser.

Det sentrale spørsmålet i direktoratets behandling av klagen er hvorvidt fylkesmannen, før vedtak om felling, hadde tilstrekkelig grunnlag for å konstatere at skadene var voldt av ett bestemt individ av kongeørn, og om dette individet var tilstrekkelig identifisert.

Direktoratet viser til fylkesmannens redegjørelser og vilkår i vedtaket. Det er opplyst fra søkerne at skadene er voldt av ett ungt individ av kongeørn. Direktoratet legger til grunn at verken søker eller fylkesmannen på dette tidspunktet utelukket at det i tillegg kunne være flere skadevoldende ørner, men dette vil uansett ikke utelukke muligheten for å tillate felling av et individ. Direktoratet er enig med klager i at individbestemmelse av kongeørn fra år til år basert på draktmønster er utfordrende, og legger ikke avgjørende vekt på opplysningene om at det var den samme ørna som voldt skade også i 2014. Skadeomfanget i 2015, forut for fellingstillatelsen, var tilstrekkelig til å oppfylle forskriftens vilkår om "vesentlig skade".

Når det gjelder klagers anførsel om at skademønsteret og skadeomfanget er mer forenlig med rovpattedyr enn kongeørn viser vi til de registrerte opplysningene i Rovbasen. Når kadaver er undersøkt av SNO og konklusjonen er at skadeårsak er "antatt" eller "dokumentert" kongeørn, legges dette til grunn for direktoratets vurderinger. Skademønsteret og skadeomfanget kan også indikere at det er flere kongeørner som gjør skade.

Direktoratet anser også kravet om identifisering av det skadegjørende individ som tilfredsstillt. Det er opplyst at et skadene ble forårsaket av et ungt individ, og det kan ikke stilles store krav til beskrivelse av det antatte skadegjørende individet ut over noen bestemte kjennetegn på draktmønsteret. Med fylkesmannens krav om at felling skal skje i forbindelse med en skadesituasjon vil sannsynligheten for å felle riktig individ være overveiende sannsynlig. Vi har i denne vurderingen også lagt vekt på at det i vedtaket ble presisert at fellingspersonellet skulle observere og gjøre nøye vurderinger basert på kunnskap om kongeørn, og at kvalifisert personell skulle benyttes.

Etter direktoratets oppfatning er kravet til kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 9, ivarettatt ved fylkesmannens vurdering av vilkårene etter rovviltforskriften § 12. Med et så omfattende dokumentert tap til kongeørn i et begrenset tidsrom som i dette tilfellet må de hensyn til dyrevelferd og næringsutøvelse som rovviltforskriften skal ivareta tillegges stor vekt.

Vedtak

Direktoratet tar ikke klagen til følge. Fylkesmannen i Troms sitt vedtak 19. mai 2015 om fellingstillatelse på en ung kongeørn opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni Postboks 6105 9291 Tromsø